

I tu, on vius?

Immigració i habitatge

Exposició

www.ccoo.cat/ituonvius

LA
REALITAT
QUOTIDIANA DE LA
IMMIGRACIÓ

The logo for CCOO (Confederació Central de Treballadors de Catalunya) features a stylized graphic of a hand holding a flag above the letters 'CCOO'.

www.ccoo.cat

Accés
restringit

Introducció

"Realment, el tema de l'habitatge és un tema social, el pateixen els mateixos autòctons, però és cert que qui més el pateix són els estrangers."

(Dila, assessor d'estrangeria)

Disposar d'un habitatge digne no només constitueix un dels pilars bàsics per garantir la qualitat de vida i la inserció social a totes les persones, sinó que és un dret humà fonamental. Malauradament, aquest dret està cada vegada més condicionat per la pèrdua de valor adquisitiu d'un ampli ventall de ciutadanes i ciutadans a causa de diversos factors, entre els quals hi ha la precarietat laboral, que s'agreuja per la pujada desmesurada del preu dels habitatges en els darrers anys, sigui de compra o de lloguer, i per una oferta d'habitatge social clarament insuficient.

L'habitatge ha esdevingut un problema d'abast social, que afecta cada vegada més persones, entre les quals destaquen de manera especial les persones immigrades. Aquesta exposició vol enriquir el debat al voltant de l'habitatge amb una reflexió sobre les dificultats afegides que comporta la condició d'immigrant a l'hora d'accedir-hi, com per exemple les vinculades a la situació legal, la precarietat econòmica i laboral, la discriminació en l'accés, l'explotació residencial, els pisos sobreocupats o els processos de concentració i segregació en determinats indrets, entre d'altres.

En aquest sentit, protegir l'accés a l'habitatge per a tothom també comporta la necessitat d'establir mesures de control davant les situacions de discriminació

i d'abús que pateixen moltes persones, alhora que es potencien polítiques de promoció d'accés a un habitatge digne.

"Quan nosaltres érem immigrants"

"I vam haver de buscar una habitació. Una vegada a la setmana podies utilitzar el bany. Només quan et deien "avui et toca a tu" podies banyar-te."

(Maria, treballadora espanyola a Alemanya)

El testimoni de moltes persones de l'Estat espanyol que es van establir en altres països per raons polítiques o econòmiques i el de les persones procedents d'altres llocs de l'Estat que van venir a Catalunya posa de manifest el paral·lelisme entre la realitat actual i aquests processos migratoris. D'aquests testimonis se n'extreu la idea que la consolidació del procés migratori amb el pas del temps comporta una millora de les condicions laborals,

econòmiques i legals de les persones immigrades, que té una relació directa amb les possibilitats de viure en un habitatge amb millors condicions.

Dificultats per accedir a l'habitatge: la vulnerabilitat legal

"No tothom pot llogar un pis, perquè les immobiliàries et demanen que tinguis papers, que tinguis un contracte de treball i que tinguis diners per pagar dos o tres mesos de lloguer per endavant."

(Fàtima, treballadora de la llar)

Disposar de papers o no condiciona profundament la possibilitat que les persones estrangeres puguin accedir a un habitatge digne: de fet, trobar-se en situació irregular sovint aboca les persones estrangeres a situacions de

sobreocupació o d'explotació residencial. Fins i tot les persones que tenen regularitzada la seva situació tenen dificultats per trobar un habitatge per aspectes recollits en el mateix marc legal d'estrangeria, com ara la vigència de les autoritzacions de treball, la limitació de la seva mobilitat territorial o alguns dels requisits per accedir al reagrupament familiar.

Dificultats per accedir a l'habitatge: la vulnerabilitat social

"Si tens diners, si tens una feina estable, llavors no hi ha cap problema."
(Grace, treballadora de l'hostaleria)

El fet que, en general, les persones estrangeres s'ocupin en sectors amb més precarietat laboral, amb una alta temporalitat i amb menys seguretat en el manteniment del lloc de treball, mal remunerats, i moltes vegades sense contracte, representa un seriós problema per trobar un habitatge en condicions. A més, molt sovint, la necessitat d'enviar diners per ajudar les seves famílies en els països d'origen representa una considerable reducció dels ingressos disponibles per a un habitatge digne.

Dificultats per accedir a l'habitatge: la vulnerabilitat cultural

"Quan arribes és difícil trobar una casa, perquè et trobes en una situació que no coneixes. Jo, en el meu país, mai no havia llogat una habitació ni res d'això."
(Edgar, treballador de la construcció)

El desconeixement de les llengües del país afecta l'autonomia personal de les persones estrangeres en el nou entorn i té efectes directes en la recerca d'un lloc on viure. Trobar-se en un entorn nou i, per tant, desconèixer els mecanismes del mercat immobiliari, els requisits administratius exigibles o els seus drets com a ciutadà -però també la

manera com exercir-los- representa un desavantatge per a les persones estrangeres i les exposa a patir situacions de discriminació i d'exploatació residencial.

Dificultats per accedir a l'habitatge: manipulació i prejudicis

"El pis on visc ara em va costar força de trobar, perquè cada vegada que trucava per llogar-lo, quan el propietari sabia que era negre, deia que ja estava llogat."

(Babacar, venedor ambulat)

Moltes persones estrangeres pateixen discriminació en l'accés a l'habitatge per motius vinculats al seu origen, la seva religió, el seu color de la pell... accentuats per prejudicis i estereotips socials en relació amb la immigració. Alguns d'aquests prejudicis fan referència a la desvalorització de l'immoble per la presència de persones immigrades o a les dificultats de convivència amb els veïns per una suposada incompatibilitat d'hàbits culturals.

Dificultats per accedir a l'habitatge: la vulnerabilitat de gènere

"Un conegut em va dir que tenia una habitació lliure i, com que jo volia independitzar-me de la família, vaig decidir anar a viure sola."

(Amada, treballadora de la neteja)

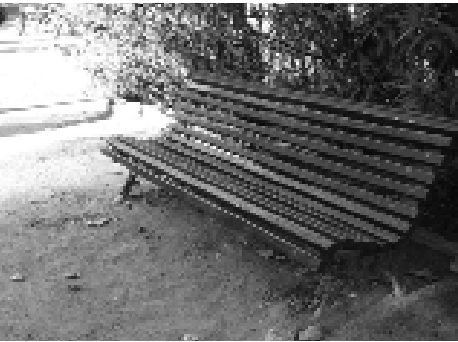
Si bé les dificultats legals, socials, culturals o els prejudicis poden afectar totes les persones immigrades, és cert que aquests factors s'accentuen si hi introduïm la dimensió de gènere. El treball de les dones en determinats sectors especialment precaritzats, o la situació legal de moltes dones reagrupades - amb permís de residència però no de treball, la vigència del qual està vincu-

lada a la del seu cònjuge- afegeixen unes dificultats específiques a les dones estrangeres i les fan més vulnerables en el mercat immobiliari.

El procés d'adaptació

"Quan vaig venir aquí, el meu primer habitatge va ser un banc, però després, a poc a poc, les coses van anar millorant."

(Fernando, treballador del camp)

La recerca d'un lloc on viure està afectat per diferents variables, i una de les més importants és el temps d'estada al país: no és la mateixa situació la dels que acaben d'arribar que la dels que ja porten força temps aquí. L'adaptació al nou entorn passa per una fase inicial, una de consolidació i finalment una d'estabilització, i té correlacions directes amb la normalització dels aspectes legals, laborals i culturals que afecten les persones estrangeres.

La fase inicial: "acabats d'arribar"

"Vaig viure al carrer més o menys una setmana, i després vaig parlar amb un capellà i em van pagar una habitació durant tres mesos en una pensió. Després em van trobar una habitació en un pis. Era molt petita però vivia sota sostre, i això era el més important."

(Georgel, treballador d'arts gràfiques)

En un primer moment, el més urgent és trobar un lloc on viure. Tanmateix, el desconeixement del nou entorn, a vegades agreujat per una situació administrativa irregular, fa que sovint aquest primer habitatge tingui un caràcter molt provisional. En aquesta fase, la tria del lloc on viure està molt vinculada a la xarxa de suport de familiars o coneguts. En general, s'opta pel lloguer d'una habitació, moltes vegades compartida, i en unes condicions d'equipament sovint força precàries.

Fase de consolidació: "compartir pis"

"M'agradaria tenir alguna cosa, alguna cosa petita, però que sigui només meva, o que pugui viure sola; seria increïble, fantàstic, però el meu sou, les meves circumstàncies, no donen per viure sola sinó per compartir."

(Ivanna, treballadora del comerç)

La regularització de la situació legal i l'estabilització laboral de les persones estrangeres, juntament amb un coneixement de l'entorn més gran, del mercat immobiliari i dels mecanismes d'accés a un habitatge, augmenten les seves opcions per seleccionar la zona de residència i per millorar les condicions i l'equipament del seu habitatge. En general, en aquesta fase, s'opta per llogar un pis i compartir-lo com a estratègia per reduir despeses.

La fase d'estabilització: "viure en família"

"A ningú no li agrada viure sol. Trobo a faltar els meus fills i la meva dona. Sobretot la meva dona, perquè estaria al meu costat."

(Ahmed, treballador del camp)

El reagrupament familiar representa una millora de la inserció residencial de les persones immigrades, que es concreta en una estabilització de la seva situació i en unes millors condicions de l'habitatge i del seu equipament. En general, es tracta d'habitatges de lloguer, però també n'hi ha de compra. Malauradament, les dificultats per aconseguir un habitatge en condicions poden dificultar aquest reagrupament.

L'habitatge: dret o privilegi?

"Jo crec que es podria fer alguna cosa, almenys fer pisos de protecció oficial que puguin arribar a la gent a un preu de lloguer molt baix. Però també s'ha de millorar la convivència perquè no hi hagi guetos."

(Ismail, treballador del metall)

Disposar d'un habitatge digne i estable representa un dels elements clau del procés d'inclusió social de les persones, i és un requisit necessari per garantir la plena ciutadania i la igualtat de drets i oportunitats. Actualment, l'accés a aquest dret no està plenament garantit per a totes les persones i hi ha pràctiques discriminatòries que afecten especialment determinats col·lectius.

Garantir aquest dret per a tothom, sigui quin sigui el seu origen i la seva condició, esdevé un dels principals reptes col·lectius de la societat catalana.

La realitat quotidiana de la immigració a Catalunya

L'exposició "I tu, on vius? Immigració i habitatge" forma part del projecte expositiu "La realitat quotidiana de la immigració a Catalunya", que consta de tres exposicions que tenen el mateix format, centrades en diversos aspectes vinculats a la "cultura del treball" des de diverses perspectives i amb diferents protagonistes.

La finalitat d'aquestes tres exposicions ha estat reflectir i reflexionar al voltant d'alguns aspectes de la realitat laboral i social vinculada als darrers episodis migratoris que ha viscut la nostra història recent i que ha comportat un dels canvis socials més importants dels últims anys a Catalunya.

"Demana tanda! Un món de botigues" tracta sobre la relació entre els fluxos migratoris i l'activitat comercial, que es posa de manifest en l'obertura creixent a les nostres ciutats de comerços regentats per estrangers. Aquesta relació es planteja des de tres punts de vista complementaris: els establiments comercials com a espais d'integració i convivència; l'oferta d'uns serveis i d'uns productes, molt sovint, però no sempre, condicionats per una demanda específica, i la modificació del paisatge urbà provocada per aquests establiments comercials.

"Busco feina. Immigració i món laboral". Una de les primeres preocupacions de qualsevol persona que fa l'opció d'emigrar és trobar feina. És per això que l'exposició mostra el procés d'incorporació al món laboral de les persones estrangeres a Catalunya: els sectors en què treballen, les condicions i els factors que afavoreixen o impedeixen aquesta incorporació i el paper del sindicalisme en la defensa dels seus drets.

www.ccoo.cat/expoimmigracio

Característiques tècniques de l'exposició

- 12 plafons de cartó ploma de 180 x 80 cm
- DVD amb entrevistes
- Programa de mà
- Web multilingüe
- Proposta didàctica

Si voleu diposar de l'exposició, poseu-vos en contacte amb la Secretaria de Formació i Cultura de CCOO de Catalunya:

cultura@ccoo.cat
Tel. 934 812 910

Producció:

Secretaria de Formació i Cultura de CCOO de Catalunya
Secretaria d'Immigració de CCOO de Catalunya

Coordinació: Dolors Frutos

Textos: Carles Bertran

Fotografies: Antonio Rosa

Producció DVD: Estudios Giotto

Disseny gràfic i pàgina web: pipo dols

Guió DVD: Clara Drudis i Estrella Pineda

Correcció lingüística: Servei Lingüístic de CCOO de Catalunya

Proposta didàctica: Estrella Pineda

Agraïments:

Guita Abdelbaki (Marroc), Babacar Gueye (Senegal), Guadalupe Gamboa (Bolívia), Carmen del Pilar Jaén (Bolívia), Antonio César Novais (Brasil), Magdalena Ochoa (Equador), Andella Salama (Sàhara), José Pérez i Rafaela Cifuentes (Barcelona), Fernando Ramos (Equador), Georgel Vasilache (Romania), Maria Antonia Pérez Cifuentes (Alemanya), Ramata Balde (Senegal), Najima El Makkaoui (Marroc), Jessica Martínez (França), Mbamoussa Soumare (Gàmbia) i Rachida Zerouali (Marroc).

Fundació Cipriano García, Arxiu Històric de CCOO.

I a totes les persones, les empreses, les institucions i les organitzacions de CCOO que han donat suport a la realització d'aquest projecte.

Organitza:

